

Nr 342.

Av herr **Andersson** i Stockholm m. fl., *angående revision av skattelagstiftningen.*

Nu gällande skattesystem trycker de små inkomsttagarna synnerligen hårt. Den till omfånget mindre skattebördan tynger arbetaren och småbonden ofantligt mycket mer än den skatt som den store inkomsttagaren och den förmögne har att bära. Det gäller framför allt de kommunala skatterna. Vid skattelagstiftningens genomförande sattes det för kommunal beskattning skattefria beloppet så lågt, att personer med små inkomster tvingas skatta för inkomster, som icke ens kan anses vara existensminimum för den beskattades familj. Redan vid de nu gällande skattelagarnas antagande påvisade den kommunistiska gruppen detta förhållande och krävde höjning av det skattefria beloppet. Även om det då klart framgick hur berättigat kravet var, så framstår det dock nu i ännu klarare belysning. Inkomsterna för arbetarna och småbönderna ha sjunkit samtidigt med att skattebeloppen sprungit i höjden, i många fall till en rent av häpnadsväckande höjd. Detta innebär, att arbetarna och småbönderna få av sina *reducerade* och på svältgränsen stående inkomster betala en långt högre skatt än den, som utgick under den tid de hade en relativt god inkomst.

Häremot invändes måhända att de förmögna och högre inkomsttagarna drabbats på samma sätt av skattehöjningen. Så är emellertid ingalunda förhållandet. Även om den förmögne och den högre inkomsttagaren har att erlagga ett större skattebelopp än arbetaren och småbonden, så behöver dock denne icke ta ett så djupt grepp i sin penningpung vid skattens erläggande, att han även tager av det, som familjen oundgängligen behöver för att livnära sig. Så måste dock arbetaren och småbonden göra.

Man hade haft rätt vänta sig, att den mindre inkomsttagaren erhölet ett högre ortsavdrag än den större. Den nu gällande skattelagstiftningen gynnar emellertid den högre inkomsttagaren på bekostnad av den lägre, samtidigt denne pressas till det yttersta. En skattebetalare i Stockholm eller på annan plats inom femte Ortsgruppen, med familj på, utom sig själv, hustru och två barn, samt en taxerad inkomst på 10,000 kronor erhåller ett sammanlagt ortsavdrag, enligt kommunalskattelagen, på 1,650 kronor, medan en skattebetalare i samma Ortsgrupp, som har lika stor familj, men endast 2,000 kronor taxerad inkomst, får ett ortsavdrag på 1,550 kronor. Den senare får sålunda skatta för en hel skattekrona endast därför att han ej kommit upp i en inkomst, som berättigat honom till samma avdrag som den högre inkomsttagaren. För att en familj i Stockholm av ovan nämnd storlek skall bli skattefri, måste den taxerade

inkomsten sjunka så långt ned som till 1,120 kronor. Då, men också först då, är inkomsttagaren befriad från skatt. Det måste sägas vara rena rofferiet att utkräva skatt av en person i Stockholm med familj på man, hustru och två barn och en taxerad inkomst på 2,000 kronor. Med nu gällande hyror får en sådan familj för en i hög grad anspråkslös bostad betala minst hälften av det taxerade inkomstbeloppet. På den överskjutande delen skall familjen betala sina övriga levnadsomkostnader samt skatt. Man behöver icke vara något matematiskt snille för att räkna ut, att den familjen tvingas leva under svältgränsen. Det oaktat stadgar gällande skattelag, att kommunen skall ha rätt utkräva skatt av denna familj.

För den statliga beskattningen har man ansett sig böra åtminstone i någon mån beakta kravet på ett skattefritt existensminimum, även om de avdrag, som därvidlag stipulerats, äro satta i underkant. När det där emot gällde att bestämma de skattefria beloppen vid kommunal beskattning, prutade man ner de för den statliga beskattningen gällande till hälften. Om motivet härvidlag hade varit, att ett skattefritt belopp vid kommunal beskattning till samma höjd som det, vilket upptagits vid statsbeskattningen, skulle i allt för stor utsträckning gynna de högre inkomsttagarna och de förmögna, hade det funnits möjligheter att på annat sätt låta dem kompensera avdraget än att, som nu sker, pålägga de lägre inkomsttagarna en skattebörda, under vilken de digna.

Om lagstiftningen vid skattelagarnas antagande ansåg, att den kunde stanna vid nu gällande skattefria avdrag och sålunda låta skattekravet gå djupare ner än någonsin tidigare, har dock sedan dess helt andra förhållanden inträtt. De då utgående arbetslönerna ha betydligt reducerats. Arbetslösheten har en omfattning, som aldrig förr, och större delen av dem, vilka ännu äro kvar i produktionen, arbetar på förkortad arbetstid utan lönekomensation och har sålunda fått ytterligare nedsättning i sina inkomster. Skatten har dock i de flesta fall icke blivit mindre utan större. Det är under sådana förhållanden nödvändigt att vidtaga åtgärder för att lätta och, där så kräves, helt befria de mindre inkomsttagarna från de bördor, som nu så hårt trycka dem.

Detta måste ske dels genom höjandet av det skattefria avdraget till paritet med vad som oundgängligen måste anses vara existensminimum och dels genom en kraftigare beskattning av de högre inkomsterna och förmögenheterna.

Vad då främst gäller de skattefria avdragen anse vi, att de icke böra fastställas lägre än nu utgående avdrag vid statlig beskattning. Det kan med goda skäl ifrågasättas, om de belopp, som äro skattefria vid statlig beskattning, kunna sägas motsvara vad som oundgängligen måste betraktas såsom existensminimum och får sålunda under inga förhållanden anses vara det maximum, över vilket man icke bör gå.

Om det skattefria avdraget vid kommunal beskattning bestämmes till

samma belopp som vid statlig beskattning, skulle en familj i femte ortsgruppen på man, hustru och två barn och med en taxerad inkomst på 2,200 kronor (= intjänt inkomst på 2,400 à 2,500 kronor) bli befriad från kommunal beskattning. En familj av samma storlek i första ortsgruppen skulle bli fri från kommunal beskattning, om den taxerade inkomsten stannar vid 1,640 kronor. Ingen torde kunna påstå, att man i någondera fallet räknat med ett för högt existensminimum.

Vi äro fullkomligt på det klara med, att en sådan höjning skulle betydligt inskränka kommunernas skatteinkomster och tvinga fram åtgärder för att kompensera förlusten. Om inga andra åtgärder vidtoges, skulle höjningen av det skattefria avdraget tvinga fram en betydande stegring av skatterna för skattedragarna inom kommunen. Det finns emellertid andra vägar, på vilka den frågan kan lösas, och som därvidlag även måste beträdas.

Medan de små inkomsttagarna proportionellt efter sin förmåga och bärkraft synnerligen hårt beskattas, slippa de höga inkomsttagarna och de förmögna lindrigt undan. Vi veta, att det är omöjligt att under ett kapitalistiskt samhällssystem uppnå en rättvis beskattning, men om det är så, att vi ha ett demokratiskt styrelsesätt, måste det vara den demokratiska styrelsen angeläget att minska den klyfta i skattehänseende som för närvarande råder.

För att möjliggöra realiserandet av kravet på ett skattefritt existensminimum för de arbetande klasserna, är det i främsta rummet nödvändigt att utveckla och kraftigare stegra den kommunala progressivskatten.

Den kommunala progressivskatten borde, enligt vår mening, vara huvudskatten i stället för, som den nu är, en tillägsskatt, vilken kommer de kommuner till godo, som ha förmånen att inom sig hysa förmögna och höga inkomsttagare. Den bör sålunda uttagas efter en skala med betydligt skarpare stegring än den nu utgående, varjämte den dubbla begränsningen av skatten borttages. Eller med andra ord, att bestämmelserna om »att grundbeloppet icke må i något fall överstiga 4.5 procent av det beskattningsbara beloppet» samt »åtgår ej — — — hela den tillgängliga andelen av grundbeloppet, skall återstoden ej uttagas» helt bortfaller. I stället anse vi, att den del av progressivskatten, som ej åtgår inom beskattningskommunen, skall överföras till utjämningskattefonden och således komma andra kommuner till godo.

För svenskt aktiebolag och svenskt solidariskt bankbolag bör därjämte en i förhållande till nu utgående kommunala progressivskatt betydligt stegrad sådan uttagas.

Därjämte bör frågan om uttagande av näringsskatt på allvar upptagas till behandling och realiserande. Utevaron av en sådan skatt har, under detta skede av krisen, ställt industribolag och företagare i en gynnad ställning framför övriga. Tanken på en näringsskatt är icke ny. Den var uppe under diskussion vid den nu gällande skattelagens genomförande,

men de, vilka skulle komma att drabbas av den, visste att i tid undanröja förslaget. De som den gången föllo undan kanske nu förstå, vilken stor betydelse genomförandet av näringskatt skulle haft.

Innan vi lämna kommunalskattens område kunna vi inte underlåta beröra ännu ett par saker.

Det har visat sig, att personer med höga inkomster och stora förmögenheter lätt gripas av skatteflykt, om det är så, att skattekronan i den kommun de äro bosatta hotar att stiga över en viss höjd, och de söka sig då till kommuner med inga eller mycket låga skatter. Någon flyttning i egentlig mening kan man dock icke tala om. Verksamhetsorten och även den faktiska boningsorten förblir densamma. Man låter endast mantalsskriva sig i den ur skattesynpunkt gynnsammare kommunen. Detta gör, att det här och var bildas de förmögnas kommuner, kommuner med inga eller högst ringa fattigvårdsutgifter, med inga omkostnader för hjälp till arbetslösa samt med få utgifter i övrigt. De skatter, som oundgängligen måste utgå till de gemensamma hushållsangelägenheterna, kunna hållas mycket låga dels till följd av hushållsangelägenheternas begränsning på grund av samhällets karaktär och dels till följd av det stora antalet skattekronor mellan vilka utgifterna fördelas. Om denna skatteflykt får fortgå obehindrad, uppstår snart en klassklyfta mellan kommunerna i långt högre grad än tidigare. Därigenom göres de fattiga kommunerna ännu fattigare.

Lagstiftningen måste anse sig ha skyldighet gripa in för att hindra en dylik utveckling. Så vitt vi kunna se, finns det två vägar att gå härvidlag. Den ena är den som vi ovan pekat på, nämligen en starkt stegrad progressivskatt, som till stor del användes såsom utjämningskatt. Den andra är, att i utjämnings syfte i kommuner med jämförelsevis låg kommunalskatt uttaga en extra skatt till utjämningskattefonden, så att kommunalskatten och denna extra skatt sammanlagt uppgå till ett visst belopp per skattekrona, t. ex. 8 kronor. I kommun med en väsentligt lägre kommunalskatt skulle då tillkomma en utjämningskatt till sådant belopp, att »skatteflykt» från skattetyngda kommuner motverkades.

Fluktuationerna av skattesatserna, som framkallats av de ekonomiska upp- och nedgångsperioderna, ha i hög grad aktualiserat kravet på rätten till kommunal fondbildning. Om denna möjlighet funnits nu och kommunerna förstått att tillgodogöra sig uppgångsperiodens ekonomiska möjligheter, skulle kommunerna stått bättre rustade för nedgångsperioden och dess påfrestningar. Då skulle också de nödtvungna skattehöjningarna kunnat undvikas.

Vad som sagts om den kommunala beskattningen gäller även i stort sett den statliga. Medan den kommunala skatten är grundad på proportionell skatt och den progressiva beskattningen är en tilläggsskatt, utgår hela den statliga skatten progressivt. Dels genom den långsamt stigande progressiva skalan och dels genom att en sextiondedel av för-

mögenheten beskattas oavsett hur stor denna är samt vidare dels genom begränsningen av grundbeloppet till 12 procent av det beskattningsbara beloppet, drabbar även denna skatt proportionellt hårdare de mindre inkomsttagarna och innehavarna av mindre kapital än högre inkomsttagare och innehavare av större förmögenheter. De senare bli ytterligare gynnade därigenom att icke hela skattebehovet uttages genom direkt skatt, utan den övervägande delen tages på indirekt väg genom tullar och acciser. Dessa indirekta skatter utgå, som bekant, icke efter inkomst och förmögenhet utan efter behov. Det är också därför, som de högre inkomsttagarna och de förmögna söka att få så mycket som möjligt av det statliga behovet täckt genom indirekta skatter, därigenom avlyftande från sina axlar och över på de mindre bärkraftigas den skattebörda de eljest skulle bli nödgade att bära. För de mindre inkomsttagarna och de små förmögenheterna måste det däremot vara angeläget att de statliga utgifterna i största utsträckning uttagas genom direkt skatt, varigenom bördorna fördelas efter bärkraft och icke efter behov.

Samtidigt man sålunda kräver, att staten vid skattens utkrävande skall ta hänsyn till möjligheterna att bära den och icke lägger den på de oundgängliga behoven för livets uppehälle, måste man även kräva att skatten fördelas så, att de ekonomiskt starka få bära den tyngsta bördan medan de svagare få den mindre eller helt befrias från densamma. Då nu gällande skattelag för statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke tar hänsyn till förmågan i nödig utsträckning våga vi framställa krav på en ändring härvidlag. Vi kräva sålunda, att nu gällande lag för statlig beskattning ändras därhän, att den progressiva skalan gives en skarpare stegring varjämte förmögenhetsskatten utgår med ett större deltal på större förmögenhet än på mindre. Nu är intervallerna över 60,000 kronors inkomst 40,000 och bli ännu större, då inkomsten stiger ytterligare. Dessa intervaller böra göras mindre för att på så sätt nå en kraftigare beskattning. Vad beskattningen av förmögenheten beträffar utgår skatt endast å en sextiondedel på all förmögenhet, stor eller liten. Om man vid mindre förmögenhet bibehåller samma deltal som nu, bör det stegras i samma mån förmögenheten blir större.

Bolagsbeskattningen bör stegras i samma proportion som här anförts beträffande enskilda.

Med hänvisning till vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta uppdraga åt regeringen att utreda och till nästa års riksdag inkomma med förslag till ändring av skattelagarna, avseende
dels höjning av det beskattningsfria avdraget vid kommunalbeskattning,
dels kraftig stegring av den kommunala progressiv-

beskattningen och med iakttagande av att den nuvarande dubbla begränsningen å densamma slopas,

dels stegring av nu gällande progressiv beskattning av svenskt aktiebolag och svenskt solidariskt bankbolag,

dels uttagande av näringsskatt,

dels åtgärder till förhindrandet av »skatteflykt»,

dels annat sätt vidtaga åtgärder i skattentjämnande syfte,

dels bestämmelser för möjliggörande av kommunal fondbildning,

dels en stegring av den progressiva statsskatten, samt

dels åtgärder för kraftigare beskattning av de större förmögenheterna.

Stockholm den 21 januari 1933.

Edoff Andersson.

Nils Flyg.

Verner Karlsson.

Karl Kilbom.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.
